

GÉCZI JÁNOS

Idősb Plinius kutyája

Az akácronk közepén füstölög
a hunyt parázson s lángra kap. A bogyo,
ahogyan az asztalon arrébb rakják,
álmot hoz, hiszen azon növények
egyike, amelyeket Ovidius
éjszakainak nevez. Láttam
ebet, amelyik érti a nevét.

Hatvanegynehány éve figyelem
mind a négy negyedét a világnak,
épült ház, amit vadrózsák dúltak,
utóbb a szomszédok, vadont, mibe
a semmi polgárai költöznek,
s az országot, amelyet zord isten
száll meg, de hogy melyik világtáj dög-

vésze elől menekült, nem tudom.
Nem jutott erő a himnuszszámlá-
lásban a beomlott házra új tetőt
emelni. Vannak, kik egyebet sem
tesznek, vándorlanak, s bár hajtja ő-
ket szomj, nem találhatnak vízre sosem.
Menni s maradni fél, akit szétdúl

a szíve, a szívem, amely nincste-
lenségében gazdag, s a szegénytől
szegény. Az időm túlfolyik az évek
gátján, árad szerte, szokása az
a bajnak, s a miatta elömlő
káromkodásnak.

Itt e grafitrajz.

Kutya, melynek dőlt alakja mögött

a története láthatatlan, vilá-
lágítsa bárhogy az ablakon be-
eső napfény reggel s estével a
lámpa, a derengő égitestek
éjjel.

Ember. Ki könyvből épített
fel magának házat, készítette
magának, miként a selyemgubót

aggastyán hernyó, törvényből és a
mérték fényűző fonalából, tudva
lakhat benne. Meddig is? Mielőtt
szálra visszabontja a csévéző
masina, eszköze a kiürült
időnek. Meg nem emészti a lúg.
Rabló igazságtalanság nem lá-

togatja, nem járja körül erő
fitogatni erőszakosságát.
Amíg sorsa be nem teljesedik.
De aztán érkezik, kíméletlen.
Láttam égni papirosköteget,
a lángok az oldalakat gyorsan
fellapozták, átizzott s hamuvá

omolt hűlve. Olvasható maradt
bár a szöveg, a lángnyelvek súlya
alatt beszakadt s egyberoskadt a
lapokkal. Párhuzamosan egymás
mellett hány történet halad? Itt a
kutyáé az egyik, a másik a
másé. Fölöttük hogy lóg akasztott

ember, egymásba áthatolnak. Ösz-
szeolvadva kimúljanak bennem.

Dögkeselyűk

Alacsony pontról, a tengerszint alól látható, ötvennel növelve a szirt hétszáz méteres, de máshonnan elnézve neve nincs. A csúcsa lekapva, éles karommal bütyökről a bőrt, s ott, hol lehetett volna az ég, zománckék horpadás, épp' hogy látszik. Üljön az ember a hegy tövében, vagy a tetején, nem emelkedik az éghez semmiképpen.

Almafák s mandulák terasza.

S a rézsú ahol a puszta talajhoz ér, ott terítve az asztal. Ósdi bútordarab, umbra színű festése mihelyt lekopott, barnábbra mázolta át sietősen az öregség. Körötte hat szék, erős háthoz mind széles támlás. Vagy őszvég, lombot vesztett fák, vagy tavaszéző, a fű sarjad és hars, a tavalyi kórót sem törte össze eddig a vad szél. Nincs az évszagnak kora, csupán kiterjedése. Nem táj, kopár közeg. A föld kövecses, illetlen szőnyeg a göröngyeivel az estebédhez a szabad ég alatt. Damasztabrosz terül az asztalon, zsíros pecsenyék, főtt húsok, saláták dús halmai, néhány nyúlt nyakú palack által gondosan vigyázva. Családi lakomához készült, elvár kalapos apát, anyát vállkendőben, s három felnőtt, félszeg fiút. Üres egyetlen szék marad, betérő vendégnek, visszajáró holtnak. A szél rendezgeti össze a látványt, húzgálja a terítő sarkát, ráncokat simít, s a liget fáit a madárfütty egybetartja.

Nem érkezik a család, levegővé osztott, múlt nélkül, jelenük nélkül. Foszlanak a lelkek, sorra ott kezdve a hasadást, hol kilátszik a bőr és pirosra fújja

a mandzsettánál a szél. Darabról darabra szel szét mindent, mi itt volt, vagdalva el részt a résztől, az időt, koncként odavetve a kultúra minden húscsapatát a mohó, égi, fekete dögevőknek.

Onnan, hol naponta új gödröket nyitnak, a dögtemetőből érkeznek csoportban, de mégis külön-külön, hosszú szárnyakon, akár a pálmák, a hangjukon képződnek meg, édeni jelként, majd aztán surrogást követ sok puhán surrogó keselyűszárny, búze van a testeknek, és szétterjed a szag. Az apró szárnyasok elnémulnak, és egynek sem marad csengő ancillahangja. Fénye nő a feketéknek. Fakón érkeznek, jobbról libbenek, balról, fentről, letről a képbe, lomhán, testesen, kopasz nyakak kérdőjeleivel. Lebbenve, a terítőt puhán érve a két-két szögletes szárnyal landolnak a dúsán terített, családra váró asztalon, s csapnak a húsokra, mint a szemétre, mely halomban széttúrásra kész. Vájják, tépik, csipkedik a sültet, mi nem az övék, nem várva meg, amíg kihűlnek, szórják szerete a zöldséget a tálról, a zsákmányért marakodnak. Túl vannak mind az ebéden mégis innen. Zabálnak s totyognak a terítéken, ezüst késen, kanálon, villán tipornak, só ömlik, üvegphár csörren, porcelánt tör a sok keselyűvendég.

Ömlenek, mint makulátlan pelyhek a hóesésben, korommal, mocsokkal, bűzzel és hozva új és újabb ricsajos rajt, mind elszánva zabálásra.

Amíg az ölyvek és
héják eleven állatkákat fogdosnak
és ragadozzák, a keselyű nem öl
élő állatot, vérző húsból nem fal, amint

hogy semmi affélét nem bánt kártétel képen, amit vetnek az emberek, plántálnak és legeltetnek. Él csupán döggel, vagy amit annak tud, mozduljon benne élet, szívben a rőt vér, legyen bár pusztá földön vagy asztalon terítéken. A megholt emberre nagy kívánsággal repül, mint mindenre, mit hulladékként hagy és amit elemészt az ember, édes az emberhús is. Avégre teremtett, hogy légyen, mint koporsó, vagy közönséges temetőszolga, aki ne engedje, hogy az aer a sok dögtől kiszármazó bűzhödt és mérges gőzölgések által megvesztegetődjék, hanem ahol tetemre talál, arra siessen, és gyomrába temesse azt. Aquinói Tamás tudja jól, ötvenezer lépésnyi földre a tetem páráját megérezvén repül annak megételére, lehetséges-e, s hogy a bűdösség az eget el ne érje, azt megakadályozza a Mindenható? Serény, vigyázó madár, mi mozgásban van, mindenütt követi, vévén eszébe, mi ember és állat más ember vagy állat ellen támadván egymás vérinek kiontásától meg nem menekedhetnek. Midőn látni őket fekete angyalseregenként az élők fölött a levegő ormai körül keringeni, hiszen a pusztítást s pusztulást megérik, harmadnap végéig lezajlik a harc, s lesz vége az eleve nek kártételének. A dög kedvéért, hogy megegye vagy vigye az ő fészkébe fiai számára, nagy sebességgel le is száll a földre, bezzeg osztán nehezen repül fel, mert testének nehéz volta miatt késedelmes felkelése vagyon. Gyűlöli a drága kenetet és áldásos illatot, a bűzhödő hullák és szenny és szemét szagához szokott, meghal bele, ha füvet, bő vizű forrást, zöld kertet s kedves odort

talál érezni. Angyal, ha dögkeselyű
vagy, lesd a dögöt!

A felhős ég kavarog,
csavarvonalban, múltból a jövőbe, mint
a Tejút, irdatlan sebesen a világ-
űrben, a bolygók együtt száguldanak a
Nappal a maguk kozmikus DNS-spi-
rális útvonalán. A hegy közömbösen
olvad a délutánba, oldalaljában
az alma- és mandulafákkal, a rézsű-
vel s a szétrombolt asztalon az ételma-
radékkal és ürülékkel. Ideje van
a pusztulásnak. Ideje a vendéglá-
rásnak. Minél többet lehet látni, annál
könnyebb itt hagyni. Alkony jön, olyan égő,
mint a leszedetlen, első fagytól barnult
alma héja.

Elefántok és sárkányok

Aki nagy kárt tészén, sok károkat is vall.
A természeti ellenkezést Erasmus
Roterodamus alkalmaztatja a nagy
hadakozásnak kimenetelire, mely-
ben az ellenfelek egyaránt elvésznek.
Az elefántok és a sárkányok között
csendesíthetetlen ellenkezés vagyon.
Előbbiek nagysággal, erővel, hévvel
jöllehet a sárkányokat meghaladják,
de az elefántokat mégis ráveszik
ravaszággal, le is győzik. Alattomban
az elefántoknak szokott ösvényeik
és útjuk körül incselkednek. És midőn
az elefántok az erdőkön való szűk
ösvényeken egymás után mendegélnek
egyenként, a sárkányok az eleit el-
bocsátván, a hátulját ütik meg, és az
utolsókat ragadozzák, az elsőb-
bek megsegítésektől semmit nem tartanak.

Pedig az elfogottaknak lábokra hurkot vetnek, lassabban ballaghassanak. Minekutána az elefántokat kezre kerítik, fülükbe csimbelkednek, az derekason megsebesítvén azon véreket bőségesen kiszíjják. Mert a sárkányok heves természetűek, s tudják, hogy az elefántvér igen hívesítő, és azért szomjúhozzák olly igen a nagy hévségben. Jóllehet pedig az ily vérek kiszívott elefántok azután hamar a földre roskadnak és meghalnak, mindazáltal a sárkányok menten reájok nem mennek, mert az elefántok ledülése a sárkányoknak halálokra szolgál, így a győzedelmesek a meggyőzöttekkel együtt vesznek el.

Elenyészik

Többet ér a rendkívül vékony, színes
Vonal a képen, mint a ház elé
Helyezett állványon a nagyméretű
Festmény. Ezt Apelles húzta. Azt egy
Rodoszi piktor, aki virágot
Kapott, egyetlen, s vele a rózsza
Szerelmét. A vonal tart igényt a
Dicsőségre, aki megvonja, tudja,
Mikor kell abbahagynia. Arány,
Kifejezőerő, elegancia –
A vonás átfut több alakon és
Önmagán túl mást sejtet. Mutatja
Azt, amit magában rejt.

Ki lenne

Más, ha nem ő, ki képes megrajzolni
A kép szellemét? Ki lenne, akinek
A szín páncéljában a csfka nem
Fél úgy száguldani, hogy látszódjék
Rajta az izzadság fénye, s magát

Úgy fejezi be, hogy retteg érezni
A lihegését? Mondják, hajnalban
Ér partot a hajója, s hogy felis-
Merje a művében az alkotót,
A Műhelyébe siet.

A festő

Mentsége ez s szégyene, a zöldet
Figyeli a vízparton egy szemben.
Apelles, belenyúl az árva műbe,
Félvonalat hagyva maga után.

A kép Caesar háza leégésekor
Elenyészik.

BUDAY GYÖRGY: MADÁCH, 1935